

بررسی رابطه بین سرمایه فکری بر عملکرد مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

علیرضا مومنی ۱ و ساناز کاظم سعیدیان ۲

۱. استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور واحد تهران غرب (مکاتبه کننده)

۲. کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه پیام نور واحد تهران غرب

چکیده

هدف از این پژوهش بررسی رابطه بین سرمایه فکری بر عملکرد مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بود. در این پژوهش برای جمع آوری داده‌ها و اطلاعات مورد نیاز، ابتدا از روش کتابخانه‌ای و مطالعات اسنادی استفاده می‌شود که بر این اساس، مبانی نظری و ادبیات پژوهش از کتب و مجلات تخصصی لاتین و و یادداشت‌های توضیحی شرکت‌های منتخب، لوح‌های فشرده آرشیو تصویری و آماری سازمان بورس اوراق بهادار تهران فارسی گردآوری می‌گردد. سپس داده‌های لازم برای آزمون فرضیه‌های تحقیق از طریق مراجعه به صورت‌های مالی، پایگاه اینترنتی بورس اوراق بهادار و دیگر پایگاه‌های مرتبط و نیز از نرم‌افزار ره‌آورد نوین و بانک جامع اطلاعات بورس استخراج می‌شود. به منظور بررسی رابطه بین متغیرها از نرم افزار Eviews استفاده شده است. نتایج حاصل از این پژوهش بیانگر این موضوع است که بین سرمایه فکری بر عملکرد مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه مثبت و معناداری دارد.

واژگان کلیدی: سرمایه فکری، عملکرد مالی، بورس اوراق بهادار تهران

مقدمه

امروزه در اقتصاد جهانی، دانش به عنوان مهم ترین سرمایه جایگزین سرمایه های مالی و فیزیکی شده است و فضای کسب و کار مبتنی بر دانش، نیازمند رویکردی است که دارایی نامشهود جدید سازمانی مانند نوآوری های نیروی انسانی، روابط با مشتریان، ساختار سازمانی و... را در بر می گیرد. در اقتصاد دانش محور، نقش سرمایه فکری در ایجاد ارزش برای سازمان ها بسیار بیشتر از نقشی است که سرمایه های فیزیکی ایفا می کند. بنابراین سازمانها برای کسب مزیت رقابتی پایدار، نیازمند شناسایی، مدیریت نظام مند سرمایه های فکری خود می باشند (دستگیر وهمکاران، ۱۳۹۳). امروزه دانش به عنوان مهم ترین سرمایه، جایگزین سرمایه های مادی به ویژه در محیط رقابتی و فناوری شده است. لذا مفهوم سرمایه فکری کاربردی مهم و گسترده یافته است. سرمایه فکری در مشتریان، فرایندها، اطلاعات، علامت تجاری، منابع انسانی و سیستم های سازمان متجلی میشود و نقش فزاینده ای در خلق مزیت های رقابتی پایدار ایفا میکند. آنچه که امروزه تجربه می شود، تغییر و انتقالی عظیم از منابع مادی به دانش است. اکنون دارایی های فیزیکی و مالی برای دستیابی به اهداف سازمان، ضروری اما ناکافی هستند. در عوض، دانش، تنظیمات فناوری، روابط خوب با مشتری، سیستم های اطلاعاتی و... که سرمایه فکری سازمان را تشکیل می دهند، به عنوان عوامل کلیدی موفقیت در عصر اطلاعات شناخته می شوند. باور بر این است که سرمایه فکری شامل سرمایه انسانی و سرمایه ساختاری، نقش فزاینده ای در عملکرد شرکت داشته و بر دستاوردهای مالی آن همچون، ارزش بازار، سودآوری، بهره وری و... موثر می باشد (ساردو وهمکاران، ۲۰۱۸).

واژه سرمایه فکری ابتدا به وسیله «جان کنت گالبریس» به کار برده شد. در این تعریف "اقدام فکری" چیزی فراتر از مفهوم تفکر به عنوان "تفکر محض" است. به کارگیری این نگرش به این معناست که احتمالاً سرمایه فکری پویاتر از شکل ثابت سرمایه است. در بحث سرمایه فکری و رابطه آن با عملکرد شرکتها، تحقیقات مختلفی انجام شده است. یکی از آنها مطالعه ای است که توسط بونتیس با هدف بررسی سه جزء سرمایه فکری یعنی سرمایه مشتری، سرمایه ساختار و سرمایه انسانی در بخش خدماتی و غیرخدماتی در مالزی انجام شده است. این بررسی نشان می دهد که سرمایه ساختاری تاثیر بیشتری بر عملکرد هر دو صنعت دارد. اگر چه تاثیر سرمایه انسانی نیز در هر دو صنعت با اهمیت بوده، اما تاثیر آن بر شرکت های غیرخدماتی بیشتر از شرکت های خدماتی بوده است. در این پژوهش به بررسی رابطه بین سرمایه فکری بر عملکرد مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته می شود.

ساردو وهمکاران^۲ (۲۰۱۸) در پژوهشی به تجزیه و تحلیل اثر سرمایه فکری بر عملکرد مالی هتل های کوچک و متوسط در طول سال های ۲۰۰۷ و ۲۰۱۵ پرداخته است. با استفاده از نمونه ای از ۹۳۴ هتل کوچک و متوسط در پرتغال، در این مطالعه، برآورد سیستم GMM (1998) به منظور تجزیه و تحلیل داده پنل پویا اتخاذ شد. یافته ها مطرح می کنند که مولفه های سرمایه فکری مانند سرمایه انسانی، سرمایه ساختاری و سرمایه ارتباطی تاثیر مثبتی بر عملکرد مالی هتل دارند. سرمایه انسانی و سرمایه ارتباطی بنظر از عناصر کلیدی موفقیت هتلها و مبنای کیفیت خدمات در بخش هتل ها می باشند. بعلاوه، نتایج نشان داده که سرمایه انسانی و سرمایه ساختاری با برقراری و حفظ روابط بلندمدت با سهامداران کلیدی سرمایه گذاری می شوند. این یافته ها بیان می کنند که تعامل بین مولفه های سرمایه فکری باعث ارتقای عملکرد مالی هتل می شود. از اینرو، اهمیت سرمایه فکری در عملکرد مالی هتل های کوچک و متوسط برجسته می شود.

غفوری وهمکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی به بررسی ارتباط بین سرمایه فکری با عملکرد مالی بر اساس نقش میانجی اشتراک دانش انجام گردید. تحقیق حاضر از منظر هدف کاربردی و از منظر شیوه گرد آوری داده ها توصیفی از نوع همبستگی می باشد. جامعه آماری پژوهش حاضر کارکنان شرکت فرودگاه ها و ناوبری هوایی ایران مستقر در فرودگاه شیراز به تعداد ۴۶۰ نفر در نظر گرفته شد، شیوه نمونه گیری به صورت گروهي و حجم نمونه از طریق فرمول کوکران به تعداد ۲۱۰ مشخص گردید. به منظور جمع آوری اطلاعات مورد نظر و سنجش متغیر های تحقیق، از پرسش نامه استاندارد استفاده

^۱.Sardo et al

^۲.Sardo et al

شد. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار (LISREL ۸,۸) استفاده شد. نتایج تحلیل مسیر نشان داد ابعاد سرمایه فکری ارتباط معناداری با اشتراک دانش دارد ولی ابعاد سرمایه فکری ارتباط معناداری با عملکرد مالی نداشت. همچنین اشتراک دانش ارتباط معناداری با عملکرد مالی شرکت مورد مطالعه دارد.

کیامهر واصغرزاده (۱۳۹۶) در پژوهشی به بررسی تاثیر سرمایه فکری بر عملکرد مالی شرکت های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران پرداخته است. در این پژوهش، عملکرد مالی با توجه به نرخ بازده حقوق صاحبان سهام و سرمایه فکری متشکل از سه جزء سرمایه بکارگرفته شده، سرمایه انسانی، سرمایه فیزیکی و سرمایه ساختاری محاسبه شده است. جامعه آماری پژوهش شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران هستند. دوره زمانی تحقیق سال های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ است و نمونه انتخابی ۱۱۴ شرکت می باشد. نتایج نشان می دهد که سرمایه فکری و مولفه های آن بر عملکرد مالی تاثیرگذار است.

دستگیر وهمکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی به بررسی ارتباط بین سرمایه فکری و عملکرد مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته است. نمونه ی انتخابی شامل ۶۸ شرکت است. برای آزمون فرضیات اطلاعات لازم جمع آوری گردیده و ارزش سرمایه فکری شرکتها بر اساس مدل پالیک و عملکرد مالی با استفاده از سه شاخص کیو توپین، نسبت قیمت به درآمد و نرخ رشد محاسبه شده است. سپس با استفاده از روش داده های ترکیبی فرایند تجزیه و تحلیل داده ها انجام و از آماره ی فیشر و آزمون های هادری و دوربین واتسون استفاده گردیده و در پایان نیز تجزیه و تحلیل رگرسیونی انجام شده است. نتایج حاصل از آزمون فرضیه های پژوهش نشان دهنده ارتباط معنی دار بین سرمایه فکری و دو شاخص عملکرد مالی (نسبت قیمت به درآمد و نرخ رشد) می باشد.

اسدی (۱۳۹۲) در پژوهشی تحت عنوان تحقیق پیش رو تاثیر سرمایه فکری و اجزای آن را بر عملکرد مالی شرکت با به کارگیری مدل پالیک (۴۰۰۲) بررسی می نماید. داده های مورد نیاز تحقیق، از صورت های مالی سال های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰ شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران گردآوری و در مجموع ۳۳۸ سال شرکت بررسی شدند. با توجه به نتایج آزمون فرضیات، ضریب ارزش افزوده فکری بر چهار شاخص عملکرد مالی شرکت، تأثیری مثبت دارد. در بین اجزای ضریب ارزش افزوده نیز، کارایی سرمایه بکار گرفته شده، بیشترین تأثیر را بر عملکرد مالی شرکت ها نشان می دهد. رحیمیان وهمکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی به بررسی تاثیر سرمایه فکری بر عملکرد شرکت های صنایع خودرو و ساخت قطعات پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته است. در این مقاله، برای سنجش سرمایه فکری از مدل پالیک استفاده شده است. دوره زمانی مورد مطالعه سال های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۸ و نمونه انتخابی شامل ۲۴ شرکت می باشد. نتایج حاصل از آزمون این پژوهش با استفاده از روش رگرسیون پانل دیتا (روش حداقل مربعات) حاکی از این است که بین سرمایه فکری و عملکرد مالی شرکت های فعال در صنایع خودرو سازی ارتباط معنی داری وجود دارد. همچنین نتایج تحقیق نشان می دهد که در میان عناصر تشکیل دهنده سرمایه فکری، کارایی سرمایه ساختاری و کارایی سرمایه بکار گرفته شده، دارای بیشترین تاثیر بر عملکرد مالی شرکت های نمونه می باشند و میان سرمایه انسانی و عملکرد مالی شرکت های نمونه ارتباط معنی داری وجود ندارد

فرضیه تحقیق

بین سرمایه فکری بر عملکرد مالی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد.

قلمرو تحقیق

چارچوبی را فراهم می نماید تا مطالعات محقق، در طی آن قلمرو خاص صورت پذیرد. قلمرو هر پژوهش در سه حوزه قلمرو موضوعی، مکانی و زمانی قابل بررسی است تا بتوان داده ها را در چارچوب این قلمروها، جمع آوری و تجزیه و تحلیل نمود، که به شرح زیر می باشند:

قلمرو موضوعی تحقیق

پژوهش حاضر از نظر موضوعی، به بررسی رابطه بین سرمایه فکری بر عملکرد مالی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را مورد مطالعه قرار می دهد.

مکانی تحقیق

قلمرو مکانی این پژوهش را کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تشکیل می دهد.

قلمرو زمانی تحقیق

قلمرو زمانی این پژوهش طی سال های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۷ می باشد.

روش تحقیق

روش این تحقیق، از نوع پس رویدادی است که در حوزه تحقیقات اثباتی حسابداری و مبتنی بر اطلاعات واقعی صورت های مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. تحقیق حاضر از لحاظ روش، از نوع تحقیق توصیفی است. تحقیق توصیفی آنچه که هست بدون دخل و تصرف توصیف و تفسیر می کند. اطلاعات بخش نظری پژوهش از کتب و مجلات فارسی و انگلیسی تأمین می شود. همچنین، داده های مورد نیاز برای تجزیه و تحلیل عمدتاً از شرکت های اطلاعاتی سازمان بورس اوراق بهادار تهران و نرم افزار ره آورد نوین استخراج شده است. روش گردآوری اطلاعات به دو روش کتابخانه ای و فیش برداری استفاده شده است. کلیه اطلاعات مربوط به متغیرهای تحقیق با استفاده از نرم افزارهای ره آورد نوین و شرکت جامع اطلاعات سازمان بورس از طریق صورت های مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس و یادداشت های همراه بدست می آید.

روش گردآوری و تجزیه و تحلیل داده ها

در این پژوهش برای جمع آوری داده ها و اطلاعات مورد نیاز، ابتدا از روش کتابخانه ای و مطالعات اسنادی استفاده شده که بر این اساس، مبانی نظری و ادبیات پژوهش از کتب و مجلات تخصصی لاتین و فارسی گردآوری گردید. سپس داده های لازم برای آزمون فرضیه های تحقیق از طریق مراجعه به صورت های مالی و یادداشت های توضیحی شرکت های منتخب، لوح های فشرده آرشیو تصویری و آماری سازمان بورس اوراق بهادار تهران، پایگاه اینترنتی بورس اوراق بهادار و دیگر پایگاه های مرتبط و نیز از نرم افزار تدبیر پرداز و ره آورد نوین استخراج شد. داده ها پس از گردآوری و انتقال به صفحه گسترده Excel و اعمال محاسبات لازم، برای تجزیه و تحلیل نهایی آماده گردیدند. جهت تجزیه و تحلیل نهایی داده ها نیز از نرم افزار اقتصاد سنجی Eviews استفاده شده است.

مدل رگرسیونی تحقیق

برای آزمون فرضیه تحقیق به پیروی از تحقیق ساردو وهمکاران (۲۰۱۸) از مدل رگرسیونی چند متغیره زیر استفاده می-شود.

$$ROA_{it} = \beta_0 + \beta_1 IC_{it} + \beta_2 GWTH_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \varepsilon_{it}$$

که در مدل فوق:

ROA: عملکرد مالی

IC: سرمایه فکری

GWTH: فرصت رشد

LEV: اهرم مالی

SIZE: اندازه شرکت

$\varepsilon_{i,t}$: جزء خطای مدل رگرسیون می باشد.

آمار توصیفی

به منظور بررسی مشخصات عمومی متغیرها، همچنین برآورد مدل و تجزیه و تحلیل دقیق آنها، آشنایی با آمار توصیفی مربوط به متغیرها لازم است. آمار توصیفی به محاسبه پارامترهای جامعه می‌پردازد و شامل شاخص‌های مرکزی و پراکندگی جامعه و ... می‌باشد. در جدول شماره (۱) آمار توصیفی متغیرهای پژوهش شامل میانگین، میانه، بیشینه، کمینه و انحراف معیار آورده شده است. به عنوان مثال برای متغیر عملکرد مالی (ROA) میانگین، میانه، بیشترین، کمترین و انحراف معیار به ترتیب ۰/۱۲۷۸، ۰/۱۱۰۰، ۰/۶۳، ۰/۴۵- و ۰/۱۴۵۴۹ می‌باشد.

جدول ۱- آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

مشاهدات	انحراف معیار	کمترین	بیشترین	میانه	میانگین	متغیر
۷۸۰	۰/۱۴۵۴۹	-۰/۴۵	۰/۶۳	۰/۱۱۰۰	۰/۱۲۷۸	ROA (عملکرد مالی)
۷۸۰	۰/۶۱۱۶۵	۴/۳۳۶۸۲۰	۷/۸۶۵۷۳	۵/۵۸۴۵۱	۵/۴۸۶۱۹	IC (سرمایه فکری)
۷۸۰	۰/۷۰۰۳۲	۴/۵۰	۸/۳۰	۶/۰۶۰۰	۶/۱۹۱۳	SIZE (اندازه شرکت)
۷۸۰	۰/۲۲۰۹۰	۰/۰۷	۲/۰۰	۰/۵۹۰۰	۰/۵۸۶۳	LEV (اهرم مالی)
۷۸۰	۲/۵۳۴۹۸	-۴/۹۰	۰/۱۷۳۴	۲/۶۳۵۰	۳/۳۱۷۷	GWTH (فرصت رشد)

نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش

نتایج حاصل از برآورد مدل پژوهش به شرح جدول (۲) می‌باشد.

$$ROA_{it} = \beta_0 + \beta_1 IC_{it} + \beta_2 GWTH_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \varepsilon_{it}$$

جدول ۲- خلاصه نتایج آماری آزمون مدل پژوهش

آزمون VIF	سطح معناداری (P-VALUE)	آماره t	انحراف معیار	ضرایب	متغیر
.....	۰/۰۰۰۰	۶/۵۸۶۱	۰/۰۷۸۴	۰/۵۱۶۵	β_0 (عرض از مبدأ)
.....	۰/۰۰۰۷	۳/۴۱۰۴	۰/۰۴۰۹	۰/۱۳۹۷	IC (سرمایه فکری)
۱/۱۲	۰/۰۴۱۷	۱/۹۵۰۰	۰/۰۱۰۸	۰/۰۲۱۱	SIZE (اندازه شرکت)
۱/۰۶	۰/۰۰۰۰	-۲۱/۶۶۹۹	۰/۰۲۲۳	-۰/۴۸۳۸	LEV (اهرم مالی)
۱/۰۶	۰/۰۰۰۰	۷/۹۷۱۸	۰/۰۰۰۷	۰/۰۰۵۸	GWTH (فرصت رشد)
۰/۰۰۰۰		سطح معنی‌داری آماره F		۴۰/۰۲۲۷	آماره F فیشر
۲/۰۵۲۵		آماره دوربین واتسن		۰/۸۱۴۲	ضریب تعیین

تعیین وجود چند هم خطی^۱ (آزمون VIF):

هم‌خطی وضعیتی است که نشان می‌دهد یک متغیر مستقل تابعی خطی از سایر متغیرهای مستقل است. اگر هم‌خطی در یک معادله رگرسیون بالا باشد بدین معنی است که بین متغیرهای مستقل همبستگی بالایی وجود دارد و ممکن است با وجود بالا بودن R^2 ، مدل از اعتبار بالایی برخوردار نباشد. با توجه به ستون آخر جدول شماره ۲ مقدار VIF برای کلیه

^۱-Multicollinearity

متغیرهای مستقل کمتر از ۵ ($VIF < 5$) می‌باشد. بنابراین بین متغیرهای مستقل هم‌خطی وجود ندارد و مدل برازش شده دارای اعتبار می‌باشد.

آزمون دوربین واتسون:

یکی از مشکلات معمول در یک الگوی رگرسیون، وجود همبستگی بین جملات پسماند است خودهمبستگی نقض یکی از فرض‌های استاندارد الگوی رگرسیون می‌باشد. به این ترتیب ویژگی‌های بهترین برآوردکننده خطی بدون- تورش خدشه‌دار می‌شود و در نتیجه استنباط آماری قابل اعتماد نخواهد بود. آماره دوربین واتسون برای بررسی خطای تصریح در مدل استفاده می‌شود. به عبارت دیگر، اگر باقیمانده‌های رگرسیون، الگوی سیستماتیک و قابل توجهی از خود نشان دهند، خطای تصریح وجود خواهد داشت. به طور ساده، این همبستگی منعکس کننده این واقعیت است که بعضی از متغیرها که متعلق به مدل واقعی هستند، در اخلاص قرار گرفته‌اند که باید از آن خارج شده و به عنوان یک متغیر توضیحی صحیح وارد مدل شوند. بطور کلی اگر این آماره در بازه ۱,۵-۲,۵ قرار داشته باشد می‌توان گفت مشکل خودهمبستگی بین جملات پسماند (خطا) مشاهده نمی‌شود. آماره دوربین واتسون پس از برآورد ضرایب، مقدار ۲/۰۵۲۵ را نشان می‌دهد که به معنی عدم وجود همبستگی پیاپی در جزء اخلاص می‌باشد. نتیجتاً مشکل خودهمبستگی سریالی در این فرضیه مشاهده نمی‌شود.

آماره F فیشر:

قبل از آزمون فرضیه پژوهش براساس نتایج به دست آمده، باید از صحت نتایج اطمینان حاصل نمود. بدین منظور برای بررسی معناداری کل مدل از آزمون F استفاده گردید. با توجه به سطح معنی‌داری آماره F محاسبه شده (۰/۰۰۰)، می‌توان ادعا نمود که مدل رگرسیونی برازش شده معنادار است.

ضریب تعیین (R^2):

با توجه به ضریب تعیین مدل برازش شده می‌توان ادعا نمود، حدود ۸۱ درصد از تغییرات در متغیر وابسته مدل (عملکرد مالی)، توسط متغیرهای مستقل توضیح داده می‌شود.

بحث ونتیجه گیری

باتوجه به نتایج فرضیه بین سرمایه فکری بر عملکرد مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد. ضریب برآوردی متغیر مستقل IC در جدول بالا نشان‌دهنده وجود رابطه معنی‌دار میان سرمایه فکری بر عملکرد مالی در سطح خطای ۰/۰۵ است. زیرا میزان p-value محاسبه شده برای ضریب این متغیر مستقل تحقیق، کمتر از ۰/۰۵ بدست آمده است. بنابراین می‌توان گفت در سطح اطمینان ۹۵ درصد بین سرمایه فکری بر عملکرد مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد. باتوجه به نتایج متغیرهای کنترلی تحقیق ضریب برآوردی متغیر مستقل SIZE در جدول بالا نشان‌دهنده رابطه معنی‌دار میان اندازه شرکت و عملکرد مالی در سطح خطای ۰/۰۵ است. زیرا میزان P-value محاسبه شده برای ضریب این متغیر مستقل تحقیق، کمتر از ۰/۰۵ بدست آمده است. بنابراین می‌توان گفت در سطح اطمینان ۹۵ درصد بین اندازه شرکت و عملکرد مالی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. ضریب برآوردی متغیر مستقل LEV در جدول بالا نشان‌دهنده وجود رابطه منفی و معنی‌دار میان اهرم مالی و عملکرد مالی در سطح خطای ۰/۰۵ است. زیرا میزان P-value محاسبه شده برای ضریب این متغیر مستقل تحقیق، کمتر از ۰/۰۵ بدست آمده است. بنابراین می‌توان گفت در سطح اطمینان ۹۵ درصد بین اهرم مالی و عملکرد مالی رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد. ضریب برآوردی متغیر مستقل GWTH در جدول بالا نشان‌دهنده وجود رابطه مثبت و معنی‌دار میان فرصت رشد و عملکرد مالی در سطح خطای ۰,۰۵ است. زیرا میزان P-value محاسبه شده برای ضریب این متغیر مستقل تحقیق، کمتر از ۰,۰۵ بدست آمده است. بنابراین می‌توان گفت در سطح اطمینان ۹۵ درصد بین فرصت رشد و عملکرد مالی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. بسیاری از سیستم‌های حسابداری فعلی از نقش و اهمیت فزاینده حق مالکیت معنوی و دانش در سازمان‌هایی عصر نوین غافل بوده و از توان سنجش ارزش واقعی دارایی‌ها در محاسباتشان

ناتوانند. به عبارت دیگر، صورت‌های مالی در تشریح ارزش واقعی شرکت‌ها از محدودیت‌های بسیاری برخوردار هستند. در جوامع دانش‌محور کنونی، بازده سرمایه فکری بکار گرفته‌شده بسیار بیشتر از بازده سرمایه‌های مالی به کار گرفته‌شده، اهمیت یافته است. این به آن معناست که در آینده در مقایسه با سرمایه‌های فکری، نقش و اهمیت سرمایه‌های مالی در تعیین قابلیت سودآوری پایدار، کاهش چشم‌گیری خواهد یافت. این موضوع موجب ایجاد فاصله بین ارزش واقعی شرکت‌ها و سازمان‌ها با آنچه که در محاسبات حسابداری سنتی اعمال می‌گردد، شده است.

فهرست منابع

اسدی، غلامحسین، ایوخنه القیائی، ماریا. (۱۳۹۲). بررسی تأثیر سرمایه فکری بر عملکرد مالی شرکت‌ها. مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۱۱(۴۱)، ۸۳-۱۰۳.

دستگیر، محسن، عرب صالحی، مهدی، امین جعفری، راضیه، اخلاقی، حسنعلی. (۱۳۹۳). تأثیر سرمایه فکری بر عملکرد مالی شرکت. پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، ۶(۲۱)، ۱-۳۶.

رحیمیان، نظام الدین و خان حسینی، داو و معزز، الهه و نسبتی، نیکو، (۱۳۹۱)، بررسی تاثیر سرمایه فکری بر عملکرد مالی شرکت‌های صنایع خودرو و ساخت قطعات پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، اولین همایش منطقه ای رویکردهای نوین حسابداری و حسابرسی، بندرگز.

غفوری ا.، ثابت ع.، & انوری ع. (۱۳۹۹). بررسی ارتباط بین سرمایه فکری با عملکرد مالی بر اساس نقش میانجی اشتراک دانش. فصلنامه علمی تخصصی رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، ۴(۲۸)، ۱-۱۴.

کیامهر، علی و اصغر زاده، متانت، (۱۳۹۶). بررسی تاثیر سرمایه فکری بر عملکرد مالی شرکت‌های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران، اولین همایش حسابداری، مدیریت و اقتصاد با رویکرد پویایی اقتصاد ملی، ملایر.

1. Barney, J. (1991). "Firm Resources and Sustainable Competitive Advantage". Journal of Management. No1. 99-120.
2. Bontis, N. (1996). "There is a Price on Your Head: Managing Intellectual Capital Strategically". Ivey Business Journal (Formerly Business Quarterly). Summer. 7-40.
3. Bontis, N. (1999). "Managing Organizational Knowledge by Diagnosing Intellectual Capital: Framing and Advancing the State of the Field". International Journal of Technology Managing. Nos 5/6/7/8. 62-433.
4. Chen, M.Chin., Cheng ,S.J., Hwang, Y. (2005). "An Empirical - Investigation of the Relationship Between Intellectual Capital and Firm Market Value and Financial Performance". Journal of Intellectual Capital. No 2. 159-176.
5. Donalson ,T., Preston, L.E. (1995). "The Stakeholders Theory of the Corporation: Concepts, Evidence and Implications". Academy of Management Review. No 1. 65-91.
6. Filipe,Sardob.ZéliaSerrasqueiroa,HelenaAlvesa(2019).On the relationship between intellectual capital and financial performance: A panel data analysis on SME hotels, International Journal of Hospitality Management, Volume 75, September 2018, Pages 67-74.
7. Faizi Weqar & S.M. Imamul Haque, 2020. "Intellectual capital and corporate financial performance in India's central public sector enterprises," International Journal of Learning and Intellectual Capital, Inderscience Enterprises Ltd, vol. 17(1), pages 77-97.